

Νέα ευρήματα στο βυθό των Αντικυθήρων

[/ Πεμπτούσια](#)

Ένα χάλκινο δόρυ το οποίο προέρχεται από χάλκινο ή και μαρμάρινο άγαλμα, χάλκινος δακτύλιος, προσαρμοσμένος σε χάλκινο καρφί, μικρό τμήμα φύλλου μολύβδου, το οποίο προέρχεται από τη μολύβδινη επένδυση των υφάλων του αρχαίου σκάφους και ο μολύβδινος στύπος[1] άγκυρας του σκάφους που είχε εντοπιστεί το 2013 καθώς και άλλα επιφανειακά ευρήματα, μεταξύ των οποίων ένας δακτύλιος, μία χάλκινη απόληξη στηρίγματος κλίνης και μία σχεδόν ακέραιη λάγυνος[2], ανελκύστηκαν από τον υποθαλάσσιο χώρο το βυθού των Αντικυθήρων.

Ο Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού κ. Κων/νος Τασούλας δέχτηκε την Πέμπτη 9 Οκτωβρίου, στο γραφείο του, την ομάδα των αρχαιολόγων της ερευνητικής ομάδας του Ναυαγίου των Αντικυθήρων, την οποία συνεχάρη για την επιτυχή ολοκλήρωση της φετινής αποστολής. Ο κ.Τασούλας εξήρε την επιστημονική σημασία της αποστολής καθώς και την άριστη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που χρηματοδότησε το πρόγραμμα, την οποία χαρακτήρισε υποδειγματική, ευχαριστώντας τους χορηγούς.

foto 1
Image not found or type unknown

Ανέλκυση χάλκινου δόρατος με σαυρωτήρα από το Ναυάγιο των Αντικυθήρων

Υπενθυμίζεται ότι το Ναυάγιο των Αντικυθήρων, σε ένα μεγάλο μέρος ανελκύστηκε από σφουγγαράδες από τη Σύμη το 1900, σε βάθος 50-52 μέτρα. Αξίζει να σημειωθεί, ότι αποτελεί το πρώτο ναυάγιο που ερευνήθηκε συστηματικά, εγκαινιάζοντας με αυτόν τον τρόπο την επιστήμη της ενάλιας αρχαιολογίας. Η ανέλκυση του Ναυαγίου, συνεχίστηκε από την Αρχαιολογική Υπηρεσία το 1976, με τη βοήθεια του Ζακ-Υβ Κουστύ. Σύμφωνα με τους επιστήμονες το Ναυάγιο χρονολογείται περίπου στο 75-50 π.Χ. Επρόκειτο για φορτηγό πλοίο που μετέφερε αγάλματα, αγγεία, αμφορείς, κοσμήματα, νομίσματα, από την Ανατολική Μεσόγειο με προορισμό την Ιταλική αγορά.

Το πιο σημαντικό και συναρπαστικό εύρημα ήταν ο λεγόμενος Μηχανισμός των Αντικυθήρων. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι ήταν ένας φορητός μηχανικός υπολογιστής των κινήσεων της Σελήνης, του Ήλιου και των πέντε πλανητών, που φτιάχτηκε μάλλον γύρω στο 150-100 π.Χ. αλλά και ένα ακριβές ημερολόγιο που

μπορούσε να προβλέψει τις σεληνιακές και τις ηλιακές εκλείψεις. Παραμένει μυστήριο, καθώς πολλά από τα μυστικά που τον περιβάλλουν, δεν έχουν ακόμα αποκαλυφθεί.

Ανίχνευση μετάλλων . Χάλκινος δακτύλιος και λάγυνος που ανελκύστηκαν

Η έρευνα διήρκεσε από τις 15 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 7 Οκτωβρίου και ολοκληρώθηκε με επιτυχία, παρά τις δυσχέρειες από τους έντονους βόρειους ανέμους, στην περιοχή του γνωστού Ναυαγίου των Αντικυθήρων. Στη διάρκεια της έρευνας πραγματοποιήθηκε η ακριβής τοπογραφική αποτύπωση της θέσης του Ναυαγίου και δημιουργήθηκε τρισδιάστατο μοντέλο της βυθομετρικής και φωτογραφικής απεικόνισης.

Οι εν λόγω απεικονίσεις εντάχθηκαν σε γεωπληροφοριακό σύστημα (GIS) στο οποίο τοποθετούνται τα κατά το δυνατόν γνωστά δεδομένα της ανέλκυσης του 1900, καθώς και τα στοιχεία της έρευνας του 1976 που διεξήγαγε το τότε ΥΠΠΕ, με επίσημο τον αρχαιολόγο Λ. Κολώνα, σε συνεργασία με τον πλοίαρχο Cousteau, το πλήρωμα του Καλυψώ και έλληνες εθελοντές. Ταυτόχρονα, τοποθετούνται τα στοιχεία της φετινής διερεύνησης, τα οποία περιλαμβάνουν: στόχους έντονου σήματος που προέρχονται από συστηματική επισκόπηση του βυθού της περιοχής με ανιχνευτές μετάλλων, προκειμένου να εξακριβωθεί η έκταση της διασποράς του ναυαγίου και επιφανειακά ευρήματα.

Ως αποτέλεσμα προέκυψε ο εντοπισμός και τελικά η ανέλκυση χάλκινου συμπαγούς δόρατος με σαυρωτήρα[3], το οποίο προέρχεται από χάλκινο ή και μαρμάρινο άγαλμα. Από το ίδιο σημείο εντοπίστηκε και ανελκύστηκε χάλκινος δακτύλιος, προσαρμοσμένος σε χάλκινο καρφί, ο οποίος σώζει στο στέλεχος του συσσωμάτωμα, το οποίο ενδέχεται να περιλαμβάνει ξύλο του ίδιου, του πλοίου όπου ήταν προσηλωμένος. Ανελκύστηκε επίσης δειγματοληπτικά μικρό τμήμα φύλλου μολύβδου, το οποίο προέρχεται από τη μολύβδινη επένδυση των υφάλων του αρχαίου σκάφους. Τέλος από το χώρο του ναυαγίου, ανελκύστηκε ο

μολύβδινος στύπος άγκυρας του σκάφους που είχε εντοπιστεί το 2013 και άλλα επιφανειακά ευρήματα, μεταξύ των οποίων ένας δακτύλιος και μία χάλκινη απόληξη στηρίγματος κλίνης, καθώς και μία σχεδόν ακέραιη λάγυρος.

Τα νέα δεδομένα αποσαφηνίζουν την εικόνα του Ναυαγίου και τη διάταξή του στο χώρο. Αντίστοιχα, η άμεση γειτνίαση με δεύτερη θέση, όπου εντοπίζονται τόσο συστάδες αμφορέων όσο και στοιχεία από την δομή και την εξάρτηση του σκάφους, δημιουργεί νέα επιστημονικά ερωτήματα για το κατά πόσον η θέση αποτελεί συνέχεια της πρώτης ή τα κατάλοιπα ενός δεύτερου ναυαγίου.

Το ρομποτικό σκάφανδρο Exosuit, το οποίο είχε προγραμματιστεί να βοηθήσει τις έρευνες, κατέστη δυνατόν να πραγματοποιήσει μόνο δοκιμαστικές κατάδυσεις για μία ημέρα, εξαιτίας των δύσκολων καιρικών συνθηκών. Εν τούτοις, η σαφέστερη εικόνα του χώρου του Ναυαγίου και η δοκιμή νέων τεχνικών κατάδυσης και τεχνικών μέσων, κάνει εφικτό και απαραίτητο τον προγραμματισμό του επόμενου ερευνητικού βήματος της συστηματικής ανασκαφής του χώρου.

Κατάδυση του ρομποτικού σκαφάνδρου μίας ατμόσφαιρας Exosuit

Η έρευνα διεξάγεται υπό τη διεύθυνση της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων, με αρχαιολόγους, Έλληνες και ξένους δύτες, τεχνικούς, φωτογράφους, κινηματογραφιστές. Την έρευνα υποστήριξε, επιπλέον, το Πολεμικό Ναυτικό με δύτες της Μονάδας Υποβρυχίων Καταστροφών και διαθέτοντας την τορπιλλοθέτιδα «Θέτις», η οποία λειτούργησε ως βάση επιχειρήσεων για το ρομποτικό καταδυτικό σκάφανδρο Exosuit.

Η αποτύπωση έγινε από εξειδικευμένη ομάδα του Πανεπιστημίου του Σύδνεϋ, με τη χρήση του αυτόνομου υποβρυχίου οχήματος Sirius. Σημαντική ήταν τέλος η υποστήριξη των πληρωμάτων των ερευνητικών σκαφών και του σκάφους «Γλάρος» που διέθεσε το Ίδρυμα Λασκαρίδη, με τον καπετάνιο Νικόλαο Μιχαηλίδη και το πλήρωμά του. Η χρηματοδότηση της έρευνας έγινε από πόρους που εξασφάλισε το Ωκεανογραφικό Ινστιτούτο του WoodsHole και η μη Κερδοσκοπική Εταιρεία Αργώ, η οποία ιδρύθηκε για την υποστήριξη της έρευνας. Χορηγίες για την έρευνα διέθεσαν ελληνικές και διεθνείς εταιρείες και οργανισμοί.

Κατερίνα Χουζούρη

[1] Ο στύπος ήταν μια μεταλλική ράβδος που διαπερνούσε από άνοιγμα του πάνω μέρους της ατράκτου.

[2] Δοχείο, στάμνα για διάφορα υγρά, κυρίως νερό ή κρασί.

[3] Ο σαυρωτήρας ήταν πολύ σημαντικό μέρος του δόρατος που είχε πολλαπλές χρήσεις.